

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:

2016/00189-004 KAK006
601

DATO:

25.04.2016

HØRING - ENDRINGER I STRAFFEPROSESSLOVEN OG POLITILOVEN – UTLEVERING AV INFORMASJON FRA POLITIETS SIKKERHETSTJENESTE TIL ETTERRETNINGSTJENESTEN

Det vises til departementets høringsbrev av 1. februar 2016, med frist til uttalelse til 1. mai d.å.

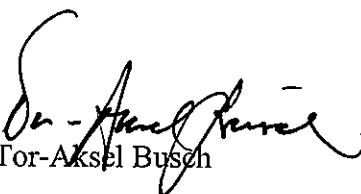
Riksadvokaten har bedt om merknader fra statsadvokatene. Slikt er foreløpig bare mottatt fra Det nasjonale statsadvokatembetet, som vedlegges.

Riksadvokaten legger til grunn at man i dag står overfor et mer skjerpet, fragmentert og uoversiktlig trusselbilde, ikke minst relatert til internasjonal terrorisme, som nødvendiggjør et tett og tillitsfullt samarbeid mellom Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Etterretningstjenesten (E-tjenesten). Det opplyses i høringsnotatet at dette samarbeidet fungerer godt i dag, men at begrensningen i adgangen til å utlevere informasjon innhentet ved bruk av skjulte tvangsmidler i noen sammenhenger kan være et hinder for at tjenestene kan løse sine lovpålagte oppgaver på en best mulig måte.

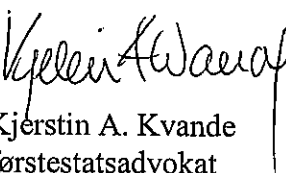
Departementet foreslår endringer i straffeprosessloven § 216 i og politiloven § 17 f slik at PST kan utlevere informasjon innhentet ved kommunikasjonskontroll og romavlytting, samt skjult tvangsmiddelbruk i avvergende øyemed til E-tjenesten dersom det er nødvendig for sistnevnte tjenestes utførelse av oppgaver etter lov 20. mars 1998 nr. 11 om Etterretningstjenesten. Formålet med forslaget til lovendringer er å legge til rette for et styrket samarbeid mellom tjenestene for å bidra til å kartlegge og motvirke trusler mot Norge eller norske interesser, samt styrke E-tjenestens muligheter til å frembringe informasjon som kan bidra til å sikre viktige nasjonale interesser.

Riksadvokaten har i likhet med Det nasjonale statsadvokatembetet ikke avgjørende innvendinger til lovforslaget, som må antas å bidra til å styrke de to tjenestenes samarbeid, ikke minst ved bekjempelsen av terror. En viser imidlertid til de merknader statsadvokatembetet har gitt, og som riksadvokaten i det alt vesentlige er enig i.

Herfra bemerkes i tillegg at verken forslaget til endret lovtekst eller høringsnotatet omtaler hvem som har kompetanse til å avgjøre om informasjon fra kommunikasjonskontroll mv. skal utleveres til E-tjenesten. Det tilligger som kjent sjefen eller assisterende sjefen for PST å beslutte/begjære skjulte tvangsmidler, jf. straffeprosessloven § 216 d annet ledd og politiloven § 17 d. Begrunnelsen for disse reglene om personell kompetanse innen politiet er at en avgjørelse om skjult tvangsmiddelbruk anses så viktig, og ikke minst personvernsmessig inngripende, at den bør treffes på et nivå som gir sikkerhet for at vurderingene blir så grundige som mulig. En eventuell videreformidling av informasjon fra slik metodebruk til E-tjenesten vil i realiteten kunne sies å innebære et ytterligere inngrep ved at informasjonen gjøres kjent for en større krets av personer. Dette tilsier - etter riksadvokatens syn - at avgjørelsen om utlevering av slik informasjon bør ligge hos Sjefen eller assisterende sjefen for PST, noe som bør fremgå av lovteksten.

Tor-Aksel Busch

Kjerstin A. Kvande
førstestatsadvokat

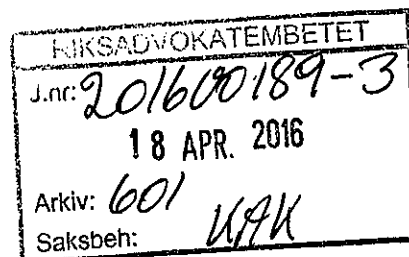
Vedlegg

DET NASJONALE STATSADVOKATEMBETET

FOR BEKJEMPELSE AV ORGANISERT OG ANNEN ALVORLIG KRIMINALITET

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 Oslo

Deres referanse
2016/00189-002 KAK006
601

Vår referanse
2016/00299-3

Dato
14. april 2016

HØRING – ENDRINGER I STRAFFEPROSCESSLOVEN OG POLITILOVEN – UTLEVERING AV INFORMASJON FRA PST TIL E-TJENESTEN

Det vises til riksadvokatens brev av 11. februar 2016 med høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 1. februar 2016 vedrørende ovennevnte. Frist for statsadvokatens uttalelse er satt til 15. april 2016.

Departementet foreslår å endre straffeprosessloven § 216 i og politiloven § 17 f slik at PST kan utlevere informasjon fra skjulte tvangsmidler til Etterretningstjenesten dersom det er nødvendig for E-tjenestens utførelse av oppgaver etter lov om 20. mars 1998 nr. 11 om Etterretningstjenesten (E-loven).

I høringsbrevet angis at formålet med forslaget er "*å legge til rette for et styrket samarbeid mellom tjenestene for å bidra til å kartlegge og motvirke trusler mot Norge eller norske interesser, samt å styrke E-tjenestens muligheter til å frembringe informasjon som kan bidra til å sikre viktige nasjonale interesser.*" Når høringsbrevet leses i sammenheng synes hensynet til en effektiv bekjempelse av terrorisme å stå særlig sentralt.

Det nasjonale statsadvokatembetet har ikke avgjørende innvendinger til de foreslåtte lovendringene, og antar i likhet med departementet at endringene vil bidra til å styrke de to tjenestenes samarbeid, blant annet på det viktige kontraterrorområdet.

Embetet vil imidlertid understreke at forslaget omfatter all informasjon – også råmateriale – som er underlagt de særskilte formålsbegrensningene i straffeprosessloven § 216 i og politiloven 17 f som allerede er innhentet av PST, eller som PST har mottatt fra det øvrige politi. Dette gjelder blant annet alle opplysninger PST har innhentet (eller mottatt) ved kommunikasjonskontroll og romavlytting, som er de mest inngripende skjulte tvangsmidlene PST og det øvrige politiet har til disposisjon. Som påpekt i høringsnotatet innebærer bruk av slike tvangsmidler "*et vesentlig personvernmessig inngrep, og en eventuell viderefremming av informasjonen innebærer et nytt inngrep ved at opplysningene gjøres kjent for en større krets av personer*" (s 10).

Videre følger av formålsbegrensningene i §§ 216 i og 17 f at informasjon fra de aktuelle skjulte tvangsmidlene så langt har vært forbeholdt politiets og påtalemyndighetens virksomhet, samt at kontrollutvalget kan gis innsyn.

Postadresse:
Postboks 8044 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse:
Brynsalléen 4
0667 OSLO

Telefon:
23 17 42 00
Mail:
Post.nasj.emb@statsadvokatene.no
Telefax:
23 17 42 10

Forslaget innebærer således – iallfall i prinsippet - en markant utvidelse av adgangen til å bruke informasjon fra skjulte tvangsmidler, selv om utlevering bare skal skje dersom PST finner at opplysningene er nødvendige for E-tjenestens oppgaveløsning og utlevering er forholdsmessig.

Når det nå foreslås en slik utvidelse av adgangen til å utlevere informasjon har departementet lagt avgjørende vekt på at (høringsnotatet s 10):

"E-tjenestens oppgaver er beslektet med PSTs oppgaver, og at tjenesten med sin oppgaveportefølje og nære samarbeid med PST står i en særstilling sammenlignet med andre organer som også kunne ha egeninteresse av å få utlevert informasjon fra skjulte tvangsmidler. PST og E-tjenesten skal sammen bidra til å bekjempe terror og alvorlige trusler mot Norge og norske interesser, og bør etter departementets syn ha hjemmel til å dele informasjon som er nødvendig for å løse disse oppgavene. Samsfunnsutviklingen de senere år har medført at de trusler tjenestene skal forhindre, i større grad enn tidligere har grenseoverskridende elementer, og det er vanskelig å ivareta tjenestenes lovpålagte oppgaver uten et tett samarbeid."

Det nasjonale statsadvokatembetet kan slutte seg til dette. Herfra vises også til at forslaget er i tråd med tidligere anbefaling fra 22. juli-kommisjonen (NOU 2012:14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen pkt. 19.9 (anbefaling nr. 28)), slik som påpekt i høringsnotatet. Embetet har heller ikke innvendinger til departementets vurdering av forholdet til Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 (samt SP artikkel 17), og viser blant annet til at EOS-utvalget vil føre kontroll med om utlevering av informasjon skjer innenfor vilkårene etter forslaget.

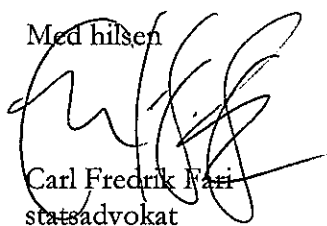
I høringsnotatet presiseres at forslaget ikke innebærer noen plikt til å utlevere opplysninger, og at PST står fritt til å la være å utlevere informasjon selv om E-tjenesten mener at informasjonen er nødvendig for deres oppgaveløsning (s 12). Embetet forutsetter at PST dermed også kan sette restriksjoner for E-tjenestens videre bruk av opplysningene.

Departementets forslag innebærer at utlevering av opplysninger kan skje til alle oppgaver som er listet opp i E-loven § 3. Et noe mindre inngripende alternativ hadde vært å avgrense utleveringsadgangen til PST og E-tjenestens tilgrensende ansvarsområder. Som eksempler på slike områder nevnes i høringsnotatet terrorisme, ulovlig etterretningsvirksomhet og trusler i det digitale rom (hhv. innenfor Norges grenser og utenlands).

Departementet legger til grunn at E-loven § 4 ikke innebærer noe forbud mot å motta informasjon fra PST om norske borgere, "selv om denne informasjonen kan være innhentet ved inngripende midler" (høringsnotatet s 4). Det vises herunder til at EOS-utvalget ved en tidligere anledning har lagt til grunn at informasjonsutveksling mellom PST og E-tjenesten ikke innebærer noen omgåelse av forbudet i § 4. Etter embetets syn blir det likevel ingen god sammenheng mellom forbudet mot å "på norsk territorium overvåke eller på annen fordekt måte innhente informasjon om norske fysiske eller juridiske personer" og en generell hjemmel til å be om utlevering av opplysninger fra PSTs bruk av skjulte tvangsmidler, som i stor grad vil være rettet mot norske personer i Norge. Av den aktuelle årsmeldingen fra EOS-utvalget ses heller ikke å fremgå om informasjonsforespørselen fra E-tjenesten til PST gjaldt informasjon fra skjulte tvangsmidler eller informasjon innhentet på annet måte.

En måte å samordne bestemmelsene på kan være å presisere i E-loven § 4 at forbudet ikke gjelder informasjonsutveksling fra PST om norske borgere i medhold av de nye hjemlene i straffeprosessloven § 216 i (bokstav h) og politiloven § 17 f (bokstav f).

Med hilsen

Carl Fredrik Færø
statsadvokat